

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopisi naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar za upravnništvo. Rokopisi se ne vračajo. Neofrankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne „Edinost“ Podureništvo v Gorici: ulica Glosuè Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 527 Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Položaj v sežanskem okraju

(Glej tudi včerajšnja «Edinost»)

V prvem svojem dopisu sem opisal položaj v našem sežanskem okraju, kakršen se nam kaže s čisto našega domačega stališča. Orisal sem naše grehe, narodne grehe mlačnosti, zaspanosti, otopelosti, ki gredo v celoti na naš lastni rovaš, grehe, za katere smo sami več ali manj odgovorni pred svojo vestjo in pred svojim narodom. In odgovornost je velika in težka. Naj le vsak med nami izpraša svojo vest, pa se bo prav brez vsakega dvoma zavedal svoje velike odgovornosti!

Položaj, kakor so ga ustvarili in ga še ustvarjajo naši lastni grehi, pa je seveda le en del splošnega položaja v našem okraju. Poleg nas samih so še drugi činitelji, ki odločajo o naših razmerah. Tu so razna upravna oblastva od podprefektura do zadnjega poteštata, državna milica, fašjo, sole, davki, sindikati itd. Vse to vpliva povsem naravno na naše razmere. Vse te ustanove se uveljavljajo med nami — ene, kakor oblastva, kot uradne državne ustanove, druge, kakor na pr. fašjo, kot strankarske ustanove itd.

Ce je položaj za našega narodnega stališča tako zelo žalosten, da je v vsakem oziru podoben popolnemu mrtvilu, je v veliki meri krivo tudi dejstvo, da nismo znali najti pravega razmerja ne do državnih oblastev ne do drugih ustanov, ki so tu in ki moramo računati z njimi. No glede tega pa le imamo eno tolažbo, in sicer to, da je v tem oziru pri nas v Sežani in v vsem okraju prav tako kakor povsod drugod po naših krajih. Nekako prokletstvo nas vseh je namreč, da smo sposobni le za skrajnosti: ali smo skrajno nedostojanstveni klečplazniki, ali pa se vdajamo drugi skrajnosti, v kateri figuriramo kot narodni abstinenti, kot ljudje, ki «se ne brigajo za stranke». Tako se izražajo ti «diplomati». Tudi lastno narod. proglašajo za stranko, samo da se lahko izgovarjajo in opravičujejo svojo odsotnost. Také tipe nahajamo v vseh slojih. V glavnem so poštenji, ne bodo šli denuncirati svojega rojaka, toda če hoče biti njih prijatelj, jih le moraš pustiti pri miru, prav za nobeno stvar se ne bodo angažirali. Taki «narodni abstinenti» so seveda povsem negativni, ker dajajo nevaren slab zgled. So tudi glasni in znajo «manevrirati» ter imajo navadno «vplivne prijatelje».

To sta dva najmarkantnejša tipa naših ljudi — tako pri nas kakor drugod. Naglašam še posebej «kakor drugod», da bi ne mislil kdo, da imamo mi na Sežanskem monopol takih specialitet, kar ni res in bi bilo krivično to trditi. Najmarkantnejša pa sta ta dva tipa naših ljudi zato, ker se ona edina uveljavljata. Seveda so taki v ogromni manjšini, toda kljub temu se vidijo le oni. Vsa ona ogromna večina prebivalstva, ki ni ne klečplazna ne abstinentna, katera torej živi pošteno produktivno pridno vsakdanje življenje, se namreč ne vidi niti sliši, tiha je, mirna, ponižna in pohlevna, kakor da bi je sploh ne bilo. Sem spadajo ne samo naši kmetovalci in delavci, temveč tudi vsa ona inteligenca, kolikor je je, katera ne mara ne ene ne druge izmed omenjenih skrajnosti. To je z eno besedo ono pošteno, solidno kraško ljudstvo, katero predstavlja zdravo jedro vsega prebivalstva, katero je narodno zavedno, ljubi svojo narodnost, a je daleč od vsake misli, da bi delalo komurkoli kakršnekoli nepravilne ali preglavice.

Te široke, zdrave ljudske mase živijo torej v pravem pomenu besede popolnoma privatno življenje, do skrajnosti privatno, tako privatno, da ga človek niti ne opazi. Ono drugo življenje, ki bi se lahko imenovalo za različno več ali manj javno, pa je v posesti izključno le skrajnejšev, klečplaznikov in onih drugih. Predvsem pa velja seveda to glede prvih. Iz njihove srede se rekrutirajo ovaduh, klevetniki in opravičljivi svojega lastnega naroda, informatorji itd. Pa naj bi bilo, če bi govorili resnicol! Pa temu ni tako in tudi ne more biti tako in od tod vsa ona nesreča, ki tare brez potrebe široke mase našega prebivalstva in jih napolnjuje za grenkim občutkom, kakor da bi se nahajale v nekakih neizprosnihih kleščah.

Po zaslugi takih «informatorjev» je pri nas v Sežani in po vsem okraju izključno predvsem vsako kulturno uveljavljanje vse one ogromne množice, ki ne mara nobene skrajnosti, kakor sem rekel, temveč bi si želelo le svobodnega razmaha v poštenih mejah, ki si jih je že samo določilo po svojem mirnem značaju. Naj navedem le par primerov. Pri nas v Sežani imamo mladinsko društvo, ki bi lahko bilo središče vsega našega kulturnega življenja. Mogli bi imeti pri nas takorekó vsak mesec kako prireditev, ki bi nam lajšala in slajšala življenje ter nam bila y

čas in korist. Namesto tega pa vidimo, da mladina se ne more geniti.

Večkrat se je sicer poskusilo prirediti kak nastop, toda vsa dobra volja, kolikor je more biti v takih razmerah, se je vedno razbila ob neusmiljeno odklanjajočem stališču podprefekta doktorja Avviana, češ da so v društvu komunisti, da ima prevratniške namene itd. Nič niso izdala najnatančnejša pojasnila z neoporečnimi dokazi, da temu ni tako, da nima društvo prav nič opraviti s komunizmom niti s prevratništvom itd. Ne pomaga — «informacije» so tu in te držijo. In kako bi ne držale, če pa prihajajo od «Slovencev» samih?

Kot drug primer naj omenim tudi slučaj, kjer se taki ljudje ne plašijo niti izbrabljati milice za svoje ovaduške namene. Za ves naš okraj bi bilo velikanske važnosti, če bi si mogli prirediti tu pa tam kako predavanje, na pr. o jetiki, o higijeni sploh, o gospodarskih stvarih, o kakem poučnem predmetu sploh. Praznota, ki jo čuti naše prebivalstvo na delih radi pomanjkanja takih predavanj, je kakor zijajoč prepad. Prav dobro vemo, da bi nam naše kulturne in gospodarske organizacije zelo rade ustregle. Toda kaj to pomaga, ko pa je pravi čudež, če se sploh more vršiti tako predavanje. Imeli smo slučaj, da so morali požrtvovalni predavatelji zbežati, kakor da bi bili kaki zločinci.

Kako more priti do takih stvari, ki se zdijo že vnaprej neverjetne in izključene? Na zelo enostaven način: najde se nepoštenjakovič, ki hoče izbrabiti priliko, pa steče h karabinerjem ali k poveljstvu milice ter «informira», da se tu in tu vrši «iredentistično» zborovanje s protitalijansko propagando in slično. Seveda so takoj na nogah karabinerji in milica, kar je popolnoma naravno, saj jim je poverjena skrb za vsestransko javno varnost! Milica in karabinerji pridejo na mesto predavanja, uvede se preiskava in najmanj, kar se more zgoditi, je to, da se predavanje onemogoči. Pa ne samo to! Čisto nedolžna stvar se spremeni v iredentistično afero in ljudje, ki jim ni bilo nikdar niti na koncu pameti, da bi ugnjali tako propagando, se morajo potem zagovarjati pred sodiščem! Prav zadnje dni smo imeli en tak slučaj. Seveda je sodnik obtožence oprostil.

Posledice takih razmer so neznosne. Ljudstvo, ki hoče le delati in živeti, se brez potrebe trpinči. Oblastva se mu brez potrebe zamerjajo, kar brezdvomno ne more biti nikomur na korist. Pa tudi za oblastva kot taka niso slične razmere najprijetnejše. Naše kraško prebivalstvo je bilo od nekdaj na glasu, da ne dela oblastvom nikakih skrbi. Vsakdo si je želel službe med nami. Tukajšnja oblastva bi torej lahko uradovala povsem brez vsake skrbi. Namesto tega pa vidimo, da si sama ustvarjajo take nepotrebne skrbi in sitnosti. Na ta način umetno komplicirajo upravo naših krajev, dasi bi morala biti ena izmed najlažjih v celi državi.

Rodi se napetost, ki dela oblastvom nepotrebne skrbi in obenem povzroča prebivalstvu nepotrebno moralno trpljenje ter je žal ena izmed karakteristik položaja v našem okraju. Kdor jo hoče ugotoviti, jo mora iskati med širokimi masami. Malokomu bo to svoje razpoloženje naš človek priznal, ker je nezapoljenje splošno. Kdor pa more prodreti v intimno notranjost tega molčečega Kraševca, ta ga bo gotovo opazil. Ako si hoče g. prefekt Gasti trajno zadolžiti prebivalstvo našega okraja, bo to prav gotovo dosegel s tem, da preuredi naše splošne razmere na način, da se bodo mogle svobodno uveljavljati po tem svojih ustanov v poštenih mejah predvsem one široke mase našega naroda, ki tvorijo resnični in trdni element miru in reda v sežanskem okraju.

Po kateri poti se najlažje pride do tega, o tem ob drugi priliki.

Sežanski.

Stroge odredbe proti duhovščini v Mehiki

RIM, 15. Poslednje vesti iz Mehika pravijo, da mehikanska vlada ne bo v nobenem oziru popustila od dosedanjega postopanja napram duhovščini. Nekatere zakonske odredbe, ki so le na splošno omejevale delovanje duhovščine, se bodo celo poostrele. Na podlagi dopolnilnih ukrepov k tem zakonom se bo število duhovnikov določilo po številu prebivalstva, tako da bo vsakih desetisoč prebivalcev imelo le enega duhovnika.

Mellon pride v Italijo na oddih

RIM, 14. Iz Washingtona javljajo, da se bo finančni minister Mellon ta teden vkrcal na neki parnik, ki ga bo popeljal v Italijo. Mellon bo prišel v Italijo na oddih. V Ameriko se bo povrnil v septembru.

Tudi na Rumunskem je smodnišnica zletela v zrak

BUKAREŠT, 15. Neko skladišče municije v Barladu je zletelo v zrak. Človeških žrtev ni. Vojaštvo dela z vso silo, da se požar omeji.

Pokrajinski gospodarski svet

Pravilnik glede ustanovitve teh svetov RIM, 14. Danes popoldne se je v ministrstvu narodnega gospodarstva vršila konferenca glavnih ravnateljev istega ministrstva. Prisostvovala sta ji tudi državna podtajnika Balbo in Peglion. Zborovalci so proučevali pravilnik za izvršitev zakona glede ustanovitve pokrajinskih gospodarskih svetov. Načrt vsebuje nad 200 členov in bo v najkrajšem času prideljen v proučevanje in v odobritev ministrskemu svetu.

Falsifikatorji ocažnih listkov

Enajst oseb aretiranih MILAN, 15. Sinoči je bil aretiran neki Antonio Pinto, ker se je vozil iz Barija v Milan s potvornim listkom. Po dolgem zasliševanju je policija ugotovila, da gre za celo vrsto ljudi, ki na lastno roko izdelujejo in prodajajo železniške vozne listke v Bariju. Policijski agenti so izvedli v Bariju več hišnih preiskav ter so zaplenili pri vlakovodji Biagiui Coroneo zaboj potvornih vozni listkov za vse italijanske železniške proge. Coroneo je bil z nekaterimi tovariši odveden v zapore.

Dvoboj na sablji

Poslanec težko rani konzula fašistovske milice RIM, 15. «Giornale d'Italia» pravi, da se je danes v neki vili pri mostu Milvio vršil dvoboj na sablji. Bojevala sta se poslanec on Caradonna Giuseppe in generalni konzul fašistovske milice Luigi d'Alfonso. Poslednji je takom dvoboja zadobil več ran na levi roki in obrazu. Nasprotnika se ništa pobotala.

Pretep med socialistom in komunistom radi denunciranja pri sovjetskih oblastih

MILAN, 15. Na trgu Duomo se je nudi danes občinstvu nenavaden prizor. Bivši občinski svetnik v Anconi socialist Amedeo Buticchi je napadel znatnega komunističnega voditelja Umberto Terracina ter ga pretepel s palico. Posredovali so mestni stražniki ter so odvedli oba na kvesturo. Socialist Buticchi je izpovedal na kvesturi sledeče: Svoje dni sem se mudil v Moskvi in Ruskem. Tamkaj je bil kot zastopnik italijanskih komunistov tudi Terracini, ki me je očrnil pri boljševiskih oblastih. Radi tega so me aretirali ter odvedli v Sibirijo. Tu so sovjetski organi izdali nalog, da me ustrelijo. Šele po posredovanju italijanskega konzula sem si rešil življenje. Imam dokumente, iz katerih je razvidno, da me je Terracini obdolžil pri sovjetskih oblastih protiboljševiške propagande.

Psihiatrični izvedenci za atentatorico Gibson

RIM, 15. Glavni državni pravdnik comm. Xarra in zasliševalni sodnik comm. Marciano sta imenovala psihiatrične izvedence, ki bodo proučili duševno stanje atentatorice Violette Gibson. Imenovani so bili: ravnatelj umobolnice Sant'Onofrio in uradni izvedenec prof. Giannelli in prof. De Sanctis.

Pred splošno štednjo v Jugoslaviji

Načrt za znižanje draginskih doklad državnim uslužbenem

BEOGRAD, 15. (Izv. Danes dopoldne se je vršila napovedana seja ministrskega sveta, na kateri so ministri izjavili, da sestavljajo velik načrt za splošno štednjo. Načrt bi obstojal v tem, da bi se zmanjšale draginske doklade vsem državnim nastavljenem in sicer počeniš pri ministru pa do najnižjega uslužbenca. Štednja se izvrši radi finančne krize v razmerju, ki ga bo predlagal jutri finančni ministar.

Naraščanje vod

Ministri, ki so obiskali poplavljeni kraje, so na seji podali poročila o poplavih. Ministrski svet je sklenil, da se poljedelski minister Pucelj, vojni minister Trifunović in prometni minister Jovanović v soboto ponovno podajo v ogrožene kraje. Tem preti 18., 19. in 20. m. posebno velika nevarnost, ker javljajo z Dunaja o novem pritisku voda. Prometni minister Jovanović je zatrijeval, da se je v ogroženih krajih ukrenilo vse potrebno, da se nasipi zaščitijo.

Baranja poplavljena

Donava in Sava še vedno naraščata. Na mnogih krajih je promet prekinjen. Ob 1. dopoldne je voda poplavlila cesto, ki vodi iz Belja v Osijek. Na ta način je prekinjena edina zveza med Slavonijo in Baranjo. Sedaj je mogoče priti v Baranjo le po železniškem nasipu, kar pomeni, da se nahajajo več ali manj vseh Baranja pod vodo.

Sovjetski poleti

MOSKVA, 15. Letalec Hojsejev je poletel proti Teheranu, odkoder se vrne spet v Moskvo. To je prvi izmed štirih nameranih velikih sovjetskih poletov preko zahodne Evrope in bližnjega Orijenta.

Nikičevi pristaši ustanovili lasten klub

BEOGRAD, 15. (Izv.) Pristaši ministra dr. Nikiča, osem po številu, so dostavili ministrskemu predsedniku Uzunoviću pismo, v katerem izjavljajo, da so ustanovili poslanski klub HSS. Ta klub tvorijo naslednji radičevci: dr. Nikič, dr. Lončarić, Stjepan Klaić, Znidarić, Zimmer, Bačuraga, Coldarević in Kovačević. Klub se ni še konstituiral, ker pričakuje pristop novih pristašev. Ni še gotovo, če se bo pridružil Superina temu klubu. S to ustanovitvijo je odpravljena nevarnost, da bi moral minister za šume in rude dr. Nikič izstopiti iz vlade.

Sumljivo gibanje zaupnikov makedonstvujskih v Južni Srbiji

BEOGRAD, 15. (Izv.) Po vesteh, ki jih dobiva notranje ministrstvo, se opaža v Južni Srbiji sumljivo gibanje zaupnikov makedonstvujskih. Toda v notranjem ministrstvu so popolnoma prepričani, da se bo vsaka akcija izjalovila, ker je tamkajšnje prebivalstvo pripravljeno, da odbije sleherni napad makedonstvujskih.

Nemški poslanik v Beogradu se oprošča

BEOGRAD, 15. (Izv.) Radi napadov nemških listov na Jugoslavijo in na kralja Aleksandra se je nemški poslanik v Beogradu danes oprostil v zunanjem ministrstvu.

Novi ministri na Rumunskem

BUKAREŠT, 15. Zamenjali so nekatero ministre. Meisner je bil imenovan za ministra javnih del, Petrovici za prvo, Berlesco za industrijo, general Rascano za Besarabijo. Nekatero spremembo so se izvršile tudi v državnih podtajništvih. Zbornica je do 15. okt. zaključila svoje delo.

Francoski finančni krogi za izboljšanje finančnega položaja

PARIZ, 15. Na včerajšnjem posvetu finančnega ministra Caillauxa in zastopnikov glavnih denarnih zavodov je bilo s strani zadnjih soglasno sklenjeno, da bodo sodelovali za ozdravljenje sedanjih finančnih prilik. Caillaux se je odločil, da sestavi stalen odbor iz zastopnikov glavnih denarnih zavodov, ki se bodo shajali pod predsedstvom ravnatelja Francoske banke.

Primo de Rivero ščitijo pred ponovnimi demonstracijami

PARIZ, 15. Primo de Rivera je včeraj posetil v spremstvu maršala Petaina vojašnico v Chantillyju. Da se prepreči neljube demonstracije, tega poseta niso naznanili in tako občinstvo ni doznalo o navzočnosti obeh obiskovalcev. Po vrnitvi je Primo de Rivera prisedil na španskem poslaništvu čajanko na čast maroškem sultanu.

Potek narodnega praznika na Francoskem

PARIZ, 15. Iz vseh okrožij javljajo, da je potekel včerajšnji narodni praznik zelo sijajno, bolj nego v prejšnjih letih po premirju, tako tudi v koloni-

jah. Ljudstvo je proslavljalo zlasti vojsko, ki se je borila proti Rifancem. Komuniste so pomagali manifestanti sami aretirati, kjer so skušali slavje motiti.

Člani bivše norveške vlade pridejo pred sodnika

OSLO, 15. Ordesting (gosposka zbornica) je sprejela z večino glasov predlog, da se obtožijo bivši ministrski predsednik Berge in člani njegove vlade, ker so dali l. 1923. Norveški trgovinski banki 25 milijonov kron, ne da bi vprašali storting (poslansko zbornico) za dovoljenje. O sedanjem ministrskem predsedniku Lykkeju se je večina izrazila, da je bil poučen o tej zadevi, vendar je bil predlog o postopanju proti njemu odklonjen s 65 glasovi proti 47.

Nemško-švicarska trgovinska pogodba

BERLIN, 15. Včeraj je bila v Bernu podpisana trgovinska pogodba s Švicarsko, ki stopi v veljavo najbrže 1. jan. 1927. po odobritvi v nemškem državnem zboru. Pričakujejo, da bo pogodba znatno zvišala izvozni promet med obema državama, ki je znašal lansko leto iz Nemčije v Švico 485 milijonov mark in iz Švice v Nemčijo 440 milijonov.

Škoda zavoljo neurij v Nemčiji

BERLIN, 15. Škoda, ki jo je letošnje poletno neurje napravilo v Nemčiji, cenijo na približno 150 milijonov zlatih mark.

Ekshumacija v Nemčiji umrlih italijanskih vojakov

BERLIN, 15. V Gemersheimu v Palaciji so ob navzočnosti nemških in italijanskih vojaških zastopnikov izkopali trupla 112 italijanskih vojakov, ki so umrli v ujetništvu med svetovno vojno. Trupla prepeljejo v domovino.

Pred koncem maroške vojne

RABAT, 15. Uradno poročilo javlja, da se operacije proti zadnjim vstašem v tazaškem ozemlju ugodno razvijajo. Hitrost napada je povzročila, da se mnoga plemena vdajajo brez odpora. Tujska legija je dosegla višino 2470 m. Najzadnjejšo podporo tvori v teh zadnjih bojih vojno letalstvo.

MADRIDA, 15. Vdaja kaida Bakalija je povzročila vdajo celotnega plemena Beni Saidov in dela Ulad Manzurov.

Običajni konec perzijske vstaje

TEHERAN, 15. Vojno ministrstvo javlja, da se je vojaški upor v Azerbejdžanu in Kanosu končal z usmrtnitvijo 56 upornikov. Tudi za Buryurd pričakujejo, da bo vstaje kmalu konec. — Za ministra zunanjih zadev je bil imenovan perzijski poslanik v Moskvi.

Usmrčeni zarotniki

SMIRNA, 15. Včeraj zjutraj so obesili zarotnike, ki jih je sodišče obsodilo na smrt.

Za prijateljstvo med Jugoslavijo in Poljsko

VARSAVA, 15. Te dni se prično pogajanja, za sklenitev prijateljskega pakta med Poljsko in Jugoslavijo.

DNEVNE VESTI

Obvezno zavarovanje proti holecnim v novih pokrajinah

Kakor znano, so bili s kr. odlokom-zakonom od 29. novembra 1925, št. 2146 raztegnjene na nove pokrajine zakoni o socialnem zavarovanju. Uradni list «Gazzetta Ufficiale» od 7. aprila pa je objavila kr. odlok od 4. marca 1926, št. 523, s katerim se odobruje pravilnik h gornjemu zakonu, kolikor gre za zavarovanje proti boleznim.

V pojasnilo na razna vprašanja naj podamo tu zopet kratko vsebino omenjenega pravilnika. V smislu teh določb se prenehala podporna društva v novih pokrajinah poslovali in vse zavarovanje je prešlo na okrajne bolniške blagajne. Vsi člani podpornih društev, katera niso bila priznana, so se morali s 1. julija vpisati v okrajne bolniške blagajne in podporna društva se ne smejo več pečati z obveznim zavarovanjem. Podporna društva, ki so bila obenem bolniške blagajne, a niso bila priznana, pa lahko obstajajo dalje v obliki delavskih podpornih društev (Società di mutuo soccorso operaia) in vrši prostovoljno zavarovanje. Člani takih društev pa seveda niso oproščeni obveznega zavarovanja proti boleznim pri okrajni bolniški blagajni.

Ali je Tolmin primeren kraj za sedež srednjih šol ali ne?

Pred kratkim smo priobčili v našem listu dopis, ki je obravnaval to vprašanje. Naš dopisnik je dokazoval, da Tolmin ni najprimernejše mesto za sedež srednje šole. V podkrepitve svojega mnenja je navajal draginjo stanovanj, podnebje, osamljenost kraja, t. j. njegovo oddaljenost od večjih središč, posebno pa še dejstvo, da se dijak v večjih središčih, kot je n. pr. Gorica ali Trst, brez dvoma mnogo bolj vsestransko izobrazi nego v podeželskem trgu. Pri tem gre seveda predvsem za izvenšolsko izobrazbo, ki jo nudi vsakdanje življenje s svojimi izkušnjami in z vsemi omini zakladi, ki jih črpa mlad dijak iz kompliciranega ustroja mestnega življenja (posebno v kultur. pogledu). Dopis je bil prežet skrbmi za čim obsežnejšo izobrazbo mladine.

Nikakor ni bil naperjen proti Tolminu ali pa proti tamkajšnjemu proforskemu zboru. Cisto učni uspeh je seveda tudi v Tolminu lahko enak uspehu po večjih mestih.

Niti od daleč ni v dopisu kakega namigavanja glede vrednosti italijanske kulture, kakor bi utegnil kdo sklepati po tozadnevem naglasjanju v 4. točki popravka. In kar se tiče končno vzgoje, bo moral vsak pedagog priznati, da je n. pr. v Trstu ali v Rimu več pogojev za uspešno vzgojo nego v Tolminu.

Po teh uvodnih besedah, ki so bile potrebne za razumevanje stvari, priobčujemo naslednji popravek, ki nam ga je poslal v zvezi z onim dopisom nadomestni ravnatelj tolminskega gimnazije dr. Greselin: «Slavnemu uredništvu «Edinost».

Podpisani dr. Mario Greselin, nadomestni predsednik kr. gimnazije v Tolminu, prosi z ozirom na dopis iz Tolmina v časopisu «Edinost» z dne 6. tek. meseca, slavno uredništvo, naj objavi v istem časopisu «Edinost» sledeče: 1. Ni res, da bi bilo podnebje v Tolminu nezdravo. To dokazuje izvrstno zdravje vseh gojencev, ki niso bili nikdar odsotni radi boleznim, niti v najhujši zimi, dokazujejo tuji, ki so številni vsako poletje v Tolminu, radi njegovega izvrstnega podnebjja. 2. Ni res, da tolminske hiše ne odgovarjajo zahtevam: razrušene so bile v času vojske, a so že popolnoma popravljene. Obnovljene napravijo izvrstno vtis na tuja- ca in so higijenične, zračne, izpostavljene solncu. 3. Ni res, da bi bil Tolmin preveč osamljen za učenje; ampak v tihoti Tolmina, daleč od tolikih raztresenosti mesta, se delaven mladenič v resnici lahko uči in dobri uspeh državnih izpitov na gimnaziji dokazuje to dovolj tolažilo in pohvalno. 4. Ni res, da bi v Tolminu vsega manjkalo in da bi se mlade duše zaprle v omejen prostor; latinska in italijanska izobrazba, izvir kulture narodov in resnično solnce, ki razsvetljuje in vodi, nudita vsem neizmerno polje učenja in v tem zmislu ne manjka ničesar v tolminski gimnaziji in

nikdar ne bo manjkalo ničesar, kar bi služilo razvoju razuma gošincev.

5. Ni res, da bi v tolminski gimnaziji manjkala resnična vzgoja; vsi profesorji na gimnaziji poznajo svojo dolžnost in so neutrudni delavci, gledajo ne samo na pouk, ampak tudi na vzgojo in po enoletnem življenju gimnazije starši gojencev, ki so spoznali resnost učenja, skrbno, široko dobrotnost vseh profesorjev do njihovih sinov, upajo na se boljše vzgojo.

Dr. Mario Greselin. nadomestni predsednik kr. gimnazije.

SMRTNA KOSA.

Včeraj je umrl v kapucinskem samostanu v Celju pater Metod Mišič. R. i. p. Bil je večleten gvardijan kapucinskega samostana v Sv. Križu pri Ajdovščini in v Gorici. Bil je jako priljubljen. Bil je dober govornik in velik dobitnik ubogih. Blag mu epomin.

PROMOCIJA.

S. D. Adria naznanja, da je bil nje dolgoletni zvesti član Petelin Alfred na tukajšnji visoki šoli promoviran za doktorja trgovskih ved in mu tem potom v imenu celokupnega članstva in vodstva iskreno čestita.

KDO BO NAPRAVIL DOBRO DELO? Kak naš človek, ki je hišni posestnik ter ima kak skromen prostor-stanovanje, bi mogel prisrčnoiti na pomoč 81-letnemu starčku Jajčiču. Bil si je našel stanovanje po truda polnem iskanju v podstrešnih prostorih neke hiše na Corso Garibaldi, pa je nekdo naštal gospodarja, da mu je takoj odpovedal in ga zopet vrgel na ulico.

Mora se najti pri naših ljudeh kako dobro srce, ki bo pripomoglo nesrečnemu starčku do borgega stanovanja.

ZMEŠJAVJA S POŠTINIMI ZNAMKAMI.

Tukajšnje pošto ravnateljstvo sporoča: Poštno ravnateljstvo je obveščeno, da občinstvo še nadalje rabi za ekspresna pisma znamke z natisom 70 nad 60 in navadne znamke po 30 stotnik temno-pomerančaste barve, dasi so bile omenjene vrste znamk vzete iz prometa že s 1. junija.

Občinstvo se radi tega opozarja, da se temno-pomerančaste znamke po 30 stotnik premenjujejo na poštag, ako niso pokvarjene, do 31. decembra 1926, gori omenjene ekspresne znamke pa do 31. maja 1927.

Društvene vesti

Tržaška kmetijska družba v Trstu ima danes zvečer ob 7. uri odborovo sejo v običajnih prostorih.

S. D. Adria. Danes točno ob 8.30 zvečer izredno važen sestanek. Vsi člani in članice naj se ga brezpogojno udeležijo. Vsi neudruženi člani naj prinesejo slike s seboj in legitimacije.

Zvečer ob 6. uri training na igrišču. Prva četa, b), druga četa in boys brezpogojno! Proti manjkajočim bom disciplinarno postopal! — Vodja.

D. K. N. Tommaso, Trst. Danes ob 19.30 predvajna seja. Navzoči morajo biti stari in novi odborniki! Predsednik.

SPORT

SPORTNO UDRUŽENJE Nedeljska prvenstvena tekma Magdalena-Primorje, ki bi se imela vršiti na igrišču »Obzora« ob 15. uri, se v nedeljo ne bo odigrala. — Tajičnik II.

Iz tržaškega življenja

POLICIJA NA SLEDU DRZNE TATINSKE TOLPE, KI JE KRADLA V VLAKIH. 400 kg tobaka zaplenjenih.

Na železniški progi med Trstom in Nabrežino so se v zadnjem času dogajale drzne tatvine, radi katerih je železniška uprava trpela veliko škodo. Izrabljajoč okolščino, da morajo vlakovi radi strmine voziti na tej progi zelo počasi, so tatovi v nočnih urah skakali na tovorne vozove in kradli iz njih razno dragoceno blago, zlasti tobak. Na pripravnem mestu so zlikovci pomotali ukradeni blago iz vagonov ter ga nato spravili na varno.

Železniška uprava je postrožila nadzorstvo na vlakih, a zaman. Tatovi so delala zelo previdno in policijski organi jim niso mogli do živga. Ker je bilo jasno, da so morali zlikovci imeti svoje odjemalce, ki so razpečavali ukradeni blago, je policija obrnila poizvedovanja v drugo smer; začela je nadzorovati in zalezovati osebe, ki so bile na sumu, da tajno trgujejo s tobakom. Te poizvedbe so v razmeroma kratkem času dovedle do zaželjenega uspeha. Te dni je bil aretiran 41-letni Alojzij Brischi, ki ga je imela policija že del časa na piki kot tajnega razpečevalca tobaka sumljivega izvora; preiskava v njegovem stanovanju v ulici Tr. S. Pietro št. 1 je pokazala, da sum ni bil neutemeljen; policijski organi so našli in zaplenili 6 kg tobaka, glede

kateraga Brischi sprva ni hotel povedati, kje ga je dobil. Toda pozneje je pri zaslišanju namignil, da je kupil tobak od neznanih oseb, bivajočih v tržaški okolici. Brškone je moč tekom zaslišanja priznal še kako drugo podrobnost, kajti te dni so policijski organi, ki jih je odposlala tržaška kvestura v okolico Nabrežine, odkrili blizu Sempolaja tajno zalogo tatinske tolpe; v majhni jami, skrbno pokriti z vejami in kamenjem, so našli celo balo tobaka, težko kakih 400 kg. Dragoceno blago je bilo seveda zaplenjeno in prepeljano v naše mesto.

Ker je bilo verjetno, da so imeli zlikovci še kako drugo skrivališče za ukradeni blago, so policijski organi skrbno preiskali vso tamkajšnjo okolico, zlasti zemljišče ob železniški progi, pri Nabrežini, a niso našli ničesar. Policija nadaljuje poizvedbe in baje je že aretirala več osumljenih oseb.

Nevaren padec vojnega invalida.

Ko se je 38-letni vojni invalid Ivan Krasnik, stanujoč v Carboli zgornji št. 24, predpreteklo noč okoli 24. ure vračal domov, je radi hipne slabosti padel po stopnicah in se pri tem tako hudo udaril v glavo, da si je pretresel možgane in mu je najbrž tudi počila lobanja. Siromak je dobil prvo pomoč od zdravnika rešilne postaje, ki so ga njegovi domači poklicali na lice mesta, nato je bil prepeljan v mestno bolnišnico. Njegovo stanje je nevarno.

Ljubezniv soprog.

35-letna zasebnica Marija Mezinc, stanujoča na Vrdeh — S. Cilina št. 1815, ima moža, ki mu brezdomno ni lahko najti para, pa ne radi dobrote, ampak narobe. Te dni je Mezinčeva kupila svoji 13-letni hčerki čevlje, ki jih je bila deklica zelo potrebna. Radi teh čevljev je bil zvečer doma ogenj v strehi. Najprej je mož, ki je prišel — kakor je pozneje izjavila Mezinčeva — vinjen domov, zapodil hčerko z doma, nato se je spravil na ženo, ki jo je branila pred njegovo neupravičeno jezo. Snel je s stene pri oknu medeno cev ter začel z njo udrihati po ženi. Pretepel jo je tako kruto, da je morala revica vzklicati iskati pomoči v mestni bolnišnici, kjer je zdravnik ugotovil na njenem telesu številne poškodbe in bunke ozdravitve v kakih 8 dneh.

Razne neizgode.

V ulici T. Vecellio je neki kolezar včeraj popoldne podrl 27-letno Marijo Klun, stujočo v ulici Udine št. 7. Klunova, ki je k sreči zadobila le lahke poškodbe, je dobila potrebno pomoč v mestni bolnišnici, kamor je bila prepeljana z nekim javnim avtomobilom.

Pri igri v ulici Malolica je 6-letni Emanuel Funda, stanujoč v isti ulici, padel tako nesrečno, da se je hudo pobil po glavi. Mati ga je prenesla v mestno bolnišnico, kjer je dobil prvo pomoč. Okreval bo v 10 dneh.

Iz tržaške pokrajine

REPENTABOR. (Zakasnelo). 27. junija t. l. je bila lepa slovesnost na Repentaboru, posvetili so kip srca Jezusa in Marije Udeležilo se je 23 duhovnikov iz okolice iz dekanije Opčine, Tomaja, Devina in Trsta, počastili je slavnost tudi škof monsig. dr. Fogar. Ljudstva je bilo nad 4000. Govorila sta dr. Brumat iz Gorice in župnik Glaser iz Sežane. Slavnost in procesija, vse je bilo vzpodbudno: 13 duhovnikov je imelo pluvial, 4 so imeli dalmatike, trije so vodili procesijo eden je nosil križ, eden škofovo kapo, eden škofovo palico. Neki duhovnik je rekel: »Tako je bilo, ko so šli patrijarhi v sveti sinodiji. Končala se je slavnost z zahvalno pesmijo in blagoslovom Najsvetejšega, ki ga je podelil sam škof. Tržačani in drugi ljudje so rekli: »Kaj takega se še ni videlo na deželi. Od tega časa obiskujejo Tržačani vsak dan to cerkev, če bo tako dalje, postane ta cerkev romarska božja pot. Red so vzdrževali kr. karabinerji in miličniki.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti Akad. ler. društvo »Adria« javlja vsem svojim članom, da se bo vršil redni občni zbor v ponedeljek 19. t. m. ob 6. uri zvečer. — Odbor.

Velikodušnost goriškega monta, zastavljalnice in z njo združeno hranilnico. Dozajemo, da je upravni svet tega širnega znanega denarnega zavoda razdelil sledeče zneske: 3000 L dobi Dobrodelno Uduženje; 1000 L sirotišče Contavalle; 1000 L zavod sv. Jožefa; 1000 L civilni deški zavod (civ. Collegio maschile); 1000 L Nacionalno podporno društvo »Italia redenta«; 500 L nacionalno udruženje bojevnikov; 500 L nacionalno udruženje pohabljenec; 500 L goriški Zeleni križ; 500 L

šolski patronat in 500 L italijanski Rdeči križ.

Drzna tatvina.

Prejšnje pokopališče v Gorici, ki je služilo kot tako do vojne v Italijo, in ki ga je bojna vihra popolnoma porušila, so obiskali v terek neznanci, seveda pomoči, odprli grobnice št. 32. in odnesli iz nje dve kovinski krstki, kojih vsebino, človeške kosti, so razmetali v bližnji grobnice. Oblasti mrzlično preiskujejo zadevo, da izlede krivce, toda do sedaj še brez vsakega uspeha. In vendar sta dve kovinsti krsti tako predmeta, da se ne dasta tako zlepa skriti.

Porotne razprave v Gorici.

V ponedeljek so prišle pred tukajšnje poroto razprave, ki jih je bila »Edinost« že naznanila. Prva razprava proti Pompeju, ki je onestalt lasni hčeri, se je končala z obsodbo obdolženca in sicer je dobil dvanaest let, šest mesecev in petnajst dni ječe, stalna zabrana za javne službe, tri leta nadzorstva in izgubil je tudi očetovsko oblast nad svojima hčerama.

Včeraj se je pričela razprava proti Pagonu Antonu iz Raven (občina Cerkno). Obtožnica navaža dogodka, ki so se odigrali dne 26. decembra 1924. pred gostilno Golobovo v Zakrižu. Pagonov pisatelj je bil že precej vinjen in se je žalostil, ko je videl, da je šlo njegovo dekle plesati z drugim. Odstranil se je iz gostilne, toda zunaj pred gostilno ga je udaril neznanec po glavi. Vrnil se je in pogledal, kaj se mu je bilo pripetilo. Pagon se je zavzel za prijatelja, nastal je pred krmo prepri. Pagon se je oborožil s poleni in zabrusil ista v gruč fantov, stoječih pred hišo. Zadet je bil Franc Obid na glavi tako močno, da je umrl dne 18. januarja 1925. v goriški bolnišnici.

Izvojni trg v Gorici dne 14. in 15. julija 1926

Cene dne 14. t. m.: Vajni od 0.50—0.60; kumarce od 0.90—1.00; bruške od 0.90 do 3.00; breskve od 4.00—5.00; marelice od 2.80 do 3.40; fige od 2.00—2.30; cimbarji od 1.00 do 1.20; jabolka od 0.80 do 1.00; krompir 0.40. Cene dne 15. t. m.: Vajin od 0.40 do 0.50; kumarce od 0.90 do 1.00; bruške od 1.00 do 3.20; breskve od 4.50 do 5.00; marelice od 3.00 do 3.70; fige od 1.70 do 2.00; cibarji od 1.10 do 1.20; jabolka od 0.80 do 1.20; krompir 0.40. Dne 15. t. m. (četrtrek) je došlo na trg vse polno blaga. Kupčija je bila precej dobra. Zaznamuje se porast cen vkljub množini blaga, to pa radi velikega povpraševanja iz inozemstva, kar se zopet pripisuje trenutno nizki valutni.

Krompirja je šlo precej vagonov v inozemstvo. Zadnje deževno vreme je krivo, da je izvoz nekoliko izostal. Sadje se izvažta po večini v Avstrijo.

BRJE.

Naše »Bralno in pevsko društvo« priredi v soboto zvečer in v nedeljo dne 18. t. m. izlet na Goljaka (1495 m). Menda pridejo tudi Dobravci s svojimi »Kontrabasi«. — Vabljeni so vsi prijatelji dobrega zraka, bujne flore in veselega razpoloženja. —

LOKAVEC. Požar.

Pri nas je predvčerajšnjim gorela hiša posestnika Pavšiča Ivana. Kmalu potem, ko je legla družina k počitku jo je vzbudil dim. Vstali so takoj in se prepračili, da je streha že vsa v ognju. Poklicali so se sosede, ki pa niso mogli mnogo rešiti, ker je bila hiša s slamo krita. Pogorela je cela stavba, škoda znaša več kot 5 tisoč lir, ki je pa krita z zavarovalnico. Ugotovilo se je, da je iskra povzročila požar.

ČRNICE. Dvonožne lisice.

V terek ponoči so se priplazili do kurnika Koronke Kristine neznan zlikovci. Da bi jih kokiši in petelini ne izdali s svojim nesramnim vpitjem, so jemali posamič kos za kosom iz kurnika in takoj zavili nedolžnim živalcam vrat. Pri tem jih je pa moral kdo motiti, kajti odnesli so s seboj le ono, kar so že bili vrgli v vrečo, t. j. dve kokoši in dva piščanca.

ŠEMPETER PRI GORICI.

Črni oblaki so se zbirali na nebu, grozilo je k dežju. Že so začele kapati prve kaplje in zdelo se je, da je zastoj valila »Mladina« na svojo veselico. Občinstvo ni vedelo, ali naj ostane, ali naj se vrne domov. Na srečo je trajala ta negotovost le malo časa, ker se je kmalu ustanovilo lepo vreme. Na veselilnem prostoru zaigra orkester živahno koračnico in občinstvo polagoma zaseda prostore. Zagrinjalo se dvigne, deklica zapoje pesem z spemljevanjem klavirja. »Mladina« je zapela »Na platani« zelo dobro. »Prešeren« je pokazal s pesmijo »Po vodi plava«, kaj zmore. »Napredek« iz Vrtojbe je s pesmijo »Na nebu« ostal zvest svojevemu imenu. Standerški pevci so lepo zapeli »Noč na Adriji« in »Lahko noč«. Vidi se, da razpolagajo z dobrimi močmi. Gospodični tamb. in pevsk. društva iz

Bil j moram častitati Posebno »Vijolice« je ugajala. »Mladina« je že zapela »Na gorah« in je morala ponoviti. Dobro je vplival skupni nastop obeh domačih društev »Mladine« in »Prešerna« z »Rožmarinom«, ki je bil obilo odobravanja. Nato se je je uili vogrski »Ljajak« in poplavlil vse oder. Poza se mu, da napreduje od nastopa do nastopa. Pri igri »Marij« bi morala biti hčerka barona Zivahneja. Sminkanje se ni posrečilo, zato naj si društvo v prihodnje priskrbi drugega moskerja. Igra drugače dobro podana! Društvom pa ključno: Le naprej po tej poti!

Izobr. društvo »Mladina« se iskreno zahvaljuje pevske in izobr. društvom: »Prešeren«, »Napredek«, Vrtojba, standreškemu, biljenskemu in vogrskemu za sodelovanje pri prireditvi dne 11. t. m. Posebej se je zahvaljuje slavnemu občinstvu za obilno udeležbo, dalje orkestru, gg. Mervicu, Kramarju, Danici, in sploh vsem, ki so pripomogli, da je prireditve tako lepo uspela.

PLAVE.

Ugledno družino Konjedičev je zadela danes predpoldne huda nesreča. Srednji sin, nadepolni Zlatko je padel tako nesrečno, da si je prebil črpanjo in je smrt takoj nastopila. Družini izrekamo ob tej neutuljivi izgubi najiskrenejše sožalje, nesrečnemu Zlatku pa naj sveti večna luč!

SUŽID PRI KOBARIDU

Že drugič je, da moramo javljati v svet vest o žalostni smrti. Topot je ta vest tem žalostnejša, ker zadeva samomor, ki se širok dežele vedno bolj javlja. 30-letni fant Anton Volarič se je vrnil iz vojne v slabem duševnem stanju. Zgodilo se je, da je mnogokrat grozil svojemu očetu, da se bo obesil, če mu ne da denarja. Ko je potem običajno dosegel svoj namen, se je hvalil po vasi, da je ukaniil svojega očeta. Zato nihče ni verjel njegovim grožnjam, ko je pred kratkim znova pretil in grozil, da si konča življenje. Toda to pot je bilo mišljeno resno. Ko ga zjutraj ni in ni hotelo biti iz sose, so stopili pogledat v podstrešje. Našli so ga mrtvega, visečega na pasu. Njegova smrt je povzročila v vsej vasi nebroj komentarjev in obžalovanja. N. v m. p.

Razne zanimivosti

Stavka pri newyorških podzemskih železnicah še vedno traja, postaja celo vedno bolj napeta. Do 15. t. m. so podjetniki postavili uslužbencem rok za povratek na delo, ker se pa ni nihče povrnil, so jih odpustili 1688. Sedaj nameravajo stavkujoče tožiti za 239.000 dolarjev, ki so jih zavoljo stavke izgubili. Tudi bi jim bilo zelo všeč, če bi vlada razpustila strokovne organizacije.

Čudna zgodba. Neki londonski trgovec je zapustil vse svoje premoženje neznanim sorodnikom. Vedel je, da ima sorodnike, toda poznal jih ni. Izvršitelj oporoke je našel trgovčeva nečaka Arhibalda in Floro Cooper. Istočasno je odkril nenavadno dejstvo, da sta Arhibald in Flora mož in žena. Ko sta bila še otroka, so jima umrli starši. Vzgojo sta prevzeli dve družini v oddaljenih krajih in kasneje je izginila vsaka sled o njunem poreku. Po tridesetih letih sta se srečala kot popolna tučca in sta se poročila. Sele dedščina je odkrila, da sta brat in sestra.

Iz dežele političnih procesov. Ta teden so pričeli v Budimpešti velik politični proces, ki je vzbudil različne odmeve tudi drugod. Komunist Matija Rakosi je s 55 drugimi komunisti in socialisti obtožen, da je hotel z nasilno akcijo spreminiti sedanji vladni sistem na Madžarskem. Proces bo trajal še nekaj dni, ker zaslišujejo 50 prič. Kon-

čal se bo brez dvoma zelo hudo, ker niti Rakosi niti mnogo drugih obtoženec ne zanikajo namere, ki jih je spravila na obtožno klopo. Med tem poročajo, da se je začela obsežna akcija proti temu procesu v sovjetski Rusiji, kjer se vršijo številni protestni shodi. Koliko bodo zalegli, se pokaže v nekaj dneh.

Kakšne opere Berlinčanom najbolj ugajajo? Na obeh državnih opernih gledališčih so uprizorili v pravkar zaključeni sezoni Verdijeve opere 66-krat, Wagnerjeve 63-krat in Puccinijeve 59-krat. Največkrat so peli med italijanskimi operami Pagliaccije in sicer 23-krat, med ostalimi italijanskimi deli Bohemo in Cavallerio Rusticano 18-krat, Rigoletta in Tosco 17-krat, Traviato 16 in Seviljskega brivca 14-krat.

DAROV!

V počastitev spomina blagopokojne Milice Schmidt so darovali za podr. šol. dr. pri Sv. Ivanu po L 10 družini Suban na višavi in Podbršče.

V spomin svojega prijatelja pok. Angela Prašelj darujejo kontoveljski fantje U. D. »Ladja« L 21.

MALI OGLASI

BERLITZ-SCHOOL Via Torre bianca 21, pouk in prevodi v vseh jezikih. (1067)

KOZA z mladičem, tri mesece steric, z mlekom, se prodra. Rocol, Calais št. 384, Peternel. 1101

POROČNE SOBE, masivne s psho ali umivnikom 1800; druge polna vrata, pshia, po najnižjih cenah v Trstu. Türk, S. Lazzaro 10. 1102

KAMJON Fiat 18 Biele-Er ali 18 Biele se kupi. Naslov pri upravnistvu. 1103

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, Via Giulia 29. 1096

GLYKOL je pravi dobitnik vseh onih ki trpijo na živčni oslabelosti, glavobolu, pomanjkanju slasti. Glykol je splošen in energičen obnovitelj. Prodaja se v lekarni Castellonovich, Trst Via Giuliana 42. 1068

PRSI SIRUP priporočljiv proti kroničnemu kašlju in bronhialnim afekcijam. Steklenica za odrasle L 7.50, za otroke L 5.—. Dobiva se samo v lekarni Castellonovich, Trst, Via Giuliana 42. 1069

SIR, ovtji, pomladni, v pinjah ima na prodaj Rafael Zimic, stara trgovina s sirom, Deckle. 1092

TRI ali štiri čevljarke pomočnike, dobro izvrševane, sprejme takoj v službo Pahor Viktor v Postoini. 1100

KRONE po 2.30

plačuje 765

ALOJZIJ POVH, Piazza Garibaldi 2 prvo nadstropje

Pazite na naslov! Pazite na naslov!

KRONE po L 2.30 kromad Zlato, briljante, platina, 20-kronske zlate komade kupuje in plačila po najvišjih cenah Albert Povh — urarna Trst, Via Mazzini 46 766

Inserirajte v »Edinosti«

Globoko potri naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš ljubljni sin in brat

ZLATKO

danes ob 11. uri umrl hipne smrti v starosti 21 let. Pogreb dragoga pokojnika se bo vršil v soboto dne 17. t. m. predpoldne izpred hiše zalosti v Plaveh 125.

PLAVE, dne 15. julija 1926.

Edmund Konjedic, oče. Marija roj. Skrt, mati. Stano in Edmund, brata. Nadz, sestra.

PODLISTEK

JULES VERNE:

Skrivnostni otok

— O, že zdaj te prekaša, je odgovoril v smehu mornar, ker ti govoriš, Nab, on pa molči!

Razume se, da je Jup svojo službo vedno vestno vršil. Snažil je tudi obleke, obrabljen razen, pometal sobe, nakladal drva, in kar je Pencroffu najbolj ugajalo, se ni nikoli vlegel, dokler ni mornarja zavil v posteljo.

Vsi člani naselbine: dvoroki in dvojnogi, četveroroki in četveronogi, so bili izvrstnega zdravja. Živeli so na prostem, zemlja je bila zdrava in je ležala v zmernem pasu, z glavno in z rokami so bili vedno zaposleni, tako da sploh niso imeli časa misliti na bolezen.

Vsi so se izvrstno čutili; Harbert je v enem letu zrastle za dva palca. Bil je videti bolj moški in obetal je postati močak v telesnem in duševnem oziru. Prosti čas med delom je uporabljal za učenje. Bral je različne knjige, ki so jih našli v skrinji, a v Cir Smithu je imel praktičnega učitelja za znanosti, poročevalca pa ga je poučeval jezike. Oba učitelja sta z veseljem izobraževali mladeniča.

bert pa je plačeval trud svojega profesorja z izredno prednostjo.

— Če mi je umreti, si je mislil Cir Smith, tedaj bo mogel stopiti na moje mesto!

Nevihata se je končno 9. marca polegla, toda še ves marc je bilo nebo pokrito z oblaki, zdelo se je, kakor da so električne strele zblodile ozračje, ki ni prišlo do prejšnje jasnosti. Izvzemši tri ali štiri dni, ob katerih je bilo mogoče napraviti izlet, je bilo neprestano deževno in megleno.

Ob tistem času je onogova samicca skotila mladiča svojega plemena; ta se je lepo razvijal. Tudi v staji se je čreda muflonov razmnožila in več jagnjet je meketalo v lopah v veliko Harbertovo in Nabovo veselje, ker sta imela med njimi svoje ljubljence.

Zdaj so poskušali z refo pekarjev, ki se jim je tudi imenitno obnesla. V bližini kurjega dvora so napravili hlev, v katerem so se pitali mladiči. Nabova skrb je bila zrediti jih. Mojster Jup jim je donesal vsak dan hrano, kakor pomije, kuhinjske odpadke itd. Tudi to delo je opravljal v splošno zadovoljnost. Včasih se je sicer na račun svojih malih gojencev pozabaval, da jih je potoeval za repke, toda to je delal le iz segavosti ne pa iz hudobije, zakaj ti majhni zaviti repki so ga zanimali kakor igrače, a njegovi instinkti so bili pač otroški.

V teku meseca je Pencroff opozoril Cira Smitha o priliki nekega pogovora na

obljubo, ki mu jo je inženir nekoč dal.

— Gospod Cir, nekoč ste govorili o neki pripravi, ki bi nam prihranila veliko število stopnic v granitno hišo. Ali jo boste napravili?

— Vi mislite na nekakšno dvigalo, je odgovoril Cir Smith.

— Zaradi mene naj se imenuje tudi dvigalo, če ni drugače, je odgovoril mornar. Ime ne menja na stvari, glavno je, da nam pomaga pri vstopovanju brez napora.

— To je prav lahko, Pencroff, toda ali pa je tudi koristno?

— Seveda, gospod Cir, sedaj ko smo prišli do potrebnega, smemo misliti nekoliko tudi na udobnost. Glede oseb recimo, da bi bil to luksuz, toda za vnačenje tovorov pa je dvigalo neobhodno potrebno. Ni posebnaj prijetno plezati po vrvi lestvi s težkim tovorom na hrbtu.

valja je bila navita močna vrvi, ki je imela na koncu privezan koš. Z dolgo vrvijo, ki je segala do tal, so mogli potegniti do vrat granitne hiše na ta način, da so spravili v vrtež valj.

17. marca je začelo dvigalo prvič delovati v splošno zadovoljnost. Od sedaj naprej so z njim vlekli gori bremena, drva, premog, živila in naseljenec! Top se je posebno veselil te naprave, ker on ni bil tako spreten plezati kakor Jup in večkrat je prišel gori na Nabovih in celo na Jupovih ramenih.

V tem času je Cir Smith skušal napraviti tudi steklo, zato je bilo treba staro lončeno peč v ta namen predelati. To delo je naletelo na nepričakovane težave, toda po večkratnih ponesrečenih poskusih, je napravil steklarnico, ki je Gedeon Spilett in Harbert kot zvesta inženirjeva sodelavnika nista zapustila več dni.

Snovi, iz katere sestoji steklo, so pesek, kreda in soda (ogljenokislina ali žveplenokislina) Na bregu je bilo dovolj peska vodne rastline so dale sodo, iz kreslinega kamna so napravili žvepleno kislino, a v zemlji je ležal premog za segrevanje peči. Pogoj za začetek operacije so bili dani.

Najtežje je bilo napraviti cev za razpihanje stekla. To je pet do šest čevljev dolga železna cev, s katero se pobira raztopljena masa. Pencroff je zvil dolgo tanko železasto ploščo v nekakšno cev, ki je bila podobna puškini cevi, in ki so jo takoj uporabili.

topilne lonce iz nepregorljive zemlje so vrgli zmes iz sto delov peska, 35 delov krede, 40 delov žveplenokislega natrona in 2 do 3 dele ogljenega prahu. Ko se je ta zmes vsled visoke toplote raztopila ali prišla pravzaprav v testo, je Cir Smith »zajel« s cevjo nekoliko tega testa, nato ga je obrabljal na neki kovinasti plošči toliko časa, da je dobilo primerno obliko; nato je izročil cev Harbertu in mu velel, naj od druge strani notri pi